

עצי זית בבית העמק

תאריך הסיור: 9.10.2025

משתתפים מטעם בית העמק: עידן מנהל הקהילה, יונתן מנהל נוי

מדריכה: איילה בר מאיר – מומחית לעצי זית

1. רקע ומטרת הסיור

מטרת הסיור הייתה לבחון את מצבם של עצי הזית הוותיקים בבית העמק. במסגרת הפגישה בוצעה הערכה כוללת של מצבם הביולוגי והחקלאי של העצים, זיהוי של זני העצים הקיימים, בחינה של תנאי ההפריה והטיפול הנוכחיים, וכן גיבוש המלצות מקצועיות להמשך טיפול, שימור והגברת הפריה של עצי הזית.

בפגישה זו דנו במצבם הנוכחי של עצי הזית, תוך התמקדות בשימור העצים הוותיקים, קידום תהליכי הפריה משופרים והעלאת המודעות לחשיבות המורשת החקלאית בקרב הקהילה. הושם דגש על חשיבות המשכיות בעבודת המיפוי והמעקב אחר התפתחות העצים, וזוהתה חשיבות לשיתוף פעולה בין הגורמים השונים והמקצועיים להבטחת עתידם של העצים.

2. ממצאים בבית העמק

- הזן המרכזי ברחבי הקיבוץ הוא סורי, אשר נפוץ באזור הצפון ונחשב לאיכותי במיוחד עבור ייצור שמן זית בעל טעם ארומטי חזק.
- בנוסף לזן הסורי, קיימים גם עצים מזן ברי (זית בר) שתורם להאבקה ומשפר את הפוריות (למרות שהזן הסורי באופן כללי אינו זקוק להפריה צולבת).
- גיל העצים מוערך בין 800 ל-1400 שנה, מה שמעיד על ערכם ההיסטורי הרב ועל החשיבות בשימורם.
- בקיבוץ בוצעו הרכבות על חלק מהעצים הסוריים, במטרה לשפר את תכונות ההפריה והפריה.
- ב"נטעים" – הזן העיקרי שזוהה הוא פיקואל.
- ב"רגבים" – הזן העיקרי שזוהה הוא ברנע.
- ב"לול דרום" – הזן העיקרי שזוהה הוא ברנע יחד עם עוד מגוון זנים שאינם מזוהים.

3. החלטות אגרוטכניות לביצוע

- הרכבות: הוחלט שיש להמשיך בביצוע הרכבות ביחס של 1:30 (עץ מורכב לכל 30 עצים קיימים), במטרה לשפר את ההפריה ולהגביר את הפריה.
- גיוס: יש לבצע גיוס כך שיונה תוכל לעוף דרך העץ – המלצה זו נועדה לשפר את אוורור העצים ולסייע בחדירת אור, מה שיתרום לבריאות וטיב הפרי.
- השקיה: יש להוסיף השקיית עזר לעצים המרוחקים מגינות ומדשאות, כדי להבטיח סיפוק מים מספק לעצי הזית.
- בדיקות קרקע: מומלץ לבצע דגימות קרקע ולפעול בהתאם לתוצאותיהן, במטרה להתאים את הטיפול והמינון התזונתי של העצים.

5. החלטות להמשך פעולה

- המשך מעקב אחר הצלחת ההרכבות והפרי.
- תיאום מועד לביצוע גיזום מקצועי בהתאם להנחיות שניתנו.
- הקמת מערך השקיה משלים לעצים המרוחקים מגינות ומדשאות.
- מיפוי כלל הזנים הלא מזוהים וביצוע דיגום קרקע מקיף לשיפור איכות הטיפול.

6. סיכום כללי

הישיבה הדגישה את הצורך בהמשך שימור עצי הזית הוותיקים ושילוב ידע אגרונומי עדכני בתהליכי הטיפול. דגש מיוחד ניתן לשיפור הפיריון באמצעות הרכבות מבוקרות, ביצוע גיזום מושכל והקפדה על השקיה מתאימה. צעדים אלה צפויים לתרום לשיפור איכות השמן ולשימור המורשת החקלאית רבת השנים של האזור.